

Posudek oponentky na diplomovou práci Barbory Davidové na téma *Svoboda projevu médií*

Diplomová práce nazvaná *Svoboda projevu médií*, s podtitulem *Komparace judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Interamerického soudu pro lidská práva*, je mnohem zajímavější, než by naznačoval její ne zcela šťastně zvolený název (práce není zaměřena jen na svobodu projevu médií jako takových, Inter-American se standardně překládá jako Mezi-americký). Kritikou názvu se mé výhrady vůči práci z velké části vyčerpávají. Sama práce je zdařilá, je psaná odborným a, jak je to jen v právu možné, čtivým jazykem, má jasnou strukturu a působí uceleně. Velmi oceňuji to, že diplomantka ke komentovaným otázkám nezřídka zaujímá vlastní stanovisko – klidně by to mohla dělat i častěji.

1. Aktuálnost (novost) a náročnost tématu:

Téma svobody projevu, zde v kontextu fungování médií, zůstává dlouhodobě aktuální. Lze dokonce říci, že v poslední době aktuálnost tématu dále narůstá, protože právě média se stále častěji, a to v zemích, kde jsme na to nebyli zvyklí, stávají předmětem legislativních nebo dokonce fyzických útoků. V tomto ohledu mě trochu překvapuje, že diplomantka nezmiňuje kroky namířené proti svobodě médií v sousedním Polsku či vraždy slovenského novináře Jana Kuciaka a maltské novinářky Daphne Caruanaové Galiziové – samozřejmě ne proto, aby je analyzovala (žádný z případů zatím nedospěl k ESLP), ale aby na nich demonstrovala právě aktuálnost tématu. Do úvodu upravené verze práce, zvláště pokud by diplomantka uvažovala o její publikaci, by bylo vhodné tyto odkazy doplnit. Zpracování tématu kladlo na diplomantku střední nároky. Na jedné straně se mohla opřít o vcelku bohaté zdroje a, zejména, bohatou judikaturu, jejíž analýza ostatně tvoří jádro práce. Na druhé straně přidanou hodnotou textu je komparativní rozměr, tj. to, že se práce neomezuje jen na předložení přehledu judikatury ESLP, ale srovnává tuto s judikaturou ISLP.

2. Formální stránka práce a využití zdrojů:

Jak jsem již uvedla výše, práce je psaná odborným jazykem a dobře se čte. Chyby a překlepy se v ní nějaké najdou (tu a tam chybí či přebývá čárka, občas vypadne nějaké slovo či písmeno), jejich počet ale není nijak vysoký. V seznamu zdrojů dominují rozsudky a jiná rozhodnutí ESLP a ISLP, což odpovídá zaměření práce. Diplomantka dále vychází z odborné literatury, která zahrnuje zdroje psané v češtině, angličtině a španělštině. Zdroje v posledně zmíněném jazyku jsou v úvodu práce zvláště zdůrazněny, bylo by tak možné očekávat, že se jim v textu dostane širšího využití. To se ovšem, zejména v judikатурní části práce, bohužel neděje. Práce se zdroji a způsob jejich citování jsou standardní. Práce má rozsah 102 strany, z toho 89 stran vlastního textu. Chvilku mi trvalo, než jsem si zvykla, že ve vytištěné verzi jsou

na přední stránce listu vždy sudá čísla, nejde ale o žádný zásadní nedostatek. Jinak oceňuji, že diplomantka práci odevzdala tištěnou oboustranně (šetřila tím jak životní prostředí, tak i – při přenášení práce – zdraví oponentky).

3. Obsahová stránka práce:

Diplomová práce sestává z úvodu, tří kapitol a závěru. Úvod představuje téma, stručně charakterizuje obsah jednotlivých kapitol a vysvětluje způsob výběru judikátů, z nichž vychází judikaturní část práce. Zařazení tohoto vysvětlení hodnotím pozitivně, ne vždy se s ním lze v pracích tohoto typu setkat. Pro porozumění toho, v jakém rámci byly závěry dosaženy, je přitom velmi důležité. První kapitola se zaměřuje na „*svobodu projevu médií z pohledu historie, teorie a mezinárodního práva*“ (str. 7). Název mě původně poněkud vyděsil, obávala jsem se, že práce se rozeběhne všemi možnými směry. Diplomantka ale ze tří zvolených oblastí vybírá jen důležité momenty, které usnadňují orientaci v problematice a současně čtenáře přehnaně nezahlcují detaily. To již tak úplně neplatí pro druhou kapitolu, věnovanou – údajně – ochraně svobody projevu médií v evropském a interamerickém systému ochrany lidských práv. „Údajně“ proto, že kapitola mimo úpravy svobody projevu v Evropské úmluvě a v Americké úmluvě nabízí také přehled toho, jak oba regionální systémy ochrany lidských práv fungují. Takový přehled není nutně neužitečný, bylo by ale dobré více jej propojit s judikaturní částí práce a zamyslet se nad tím, zda odlišnosti v nastavení systému mají – podobně jako odlišnosti v textu článku 10 EÚLP a článku 13 ACHLP – nějaký vliv na pojmání svobody projevu, resp. svobody projevu ve vztahu k médiím v obou systémech.

Jádro práce tvoří třetí kapitola, nazvaná obecně (a tentokrát přílehně) *Analýza vybrané judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Interamerického soudu pro lidská práva*. Diplomantka postupuje od vysvětlení obecných východisek, z nichž oba soudy vycházejí, k rozboru judikatury v jednotlivých oblastech souvisejících s působením médií. Postup, při němž vždy, je-li to možné, nastíní přístup obou soudů a ten současně srovná, považuji za velmi šťastný. Diplomantka ukazuje, že v obecné rovině si oba soudy počínají relativně obdobně v tom, že aplikují test legality-legitimity-nezbytnosti v demokratické společnosti. Dokumentuje také, že rozdíly v textu výchozích ustanovení i určité odlišnosti v posouzení některých aspektů práva na svobodu projevu ovšem zapříčiňují, že obdobné situace nejsou vždy oběma soudy posouzeny identicky. Je škoda, že jak závěr judikaturní části, tak samotný závěr práce mají spíše shrnující povahu (shrnutí se navíc v obou závěrech dosti překrývá) a diplomantka se v nich nepokouší o určité zobecnění poznatků získaných komparací obou systémů. Navzdory této dílčí slabině považuji judikaturní část práce, resp. práci jako celek za zdařilou, přehledně zpracovanou a užitečnou pro případný další výzkum svobody projevu ve vztahu k médiím.

4. Závěry a doporučení:

Diplomová práce Barbory Davidové na téma *Svoboda projevu médií. Komparace judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Interamerického soudu pro lidská práva* splňuje nároky kladené na daný typ kvalifikačních prací. Jedná se o kvalitně zpracovanou práci, u níž by autorka měla zvážit jednak možnost uznání za práci rigorózní, jednak publikaci (celé práce či zkrácené verze ve formě článku). Práci **doporučuji** k ústní obhajobě a s výhradou úspěšného průběhu této obhajoby ji předběžně hodnotím jako **výbornou**. Během obhajoby by se diplomantka měla vyjádřit k následujícím otázkám:

1. Jaké hlavní pozitivní závazky ve vztahu k médiím ukládá státům podle judikatury ESLP, resp. ISLP Evropská úmluva, resp. Americká úmluva?
2. Diplomantka několikrát upozorňuje na koncepty, které ISLP převzal z judikatury ESLP. V jakých oblastech proces přebírání fungoval opačným směrem?

V Praze dne 18. prosince 2019

Doc. JUDr. PhDr. Veronika Bílková, PhD., E.MA